

Tehyn näkemyksiä sairaanhoitajien rajatun lääkkeenmääräämisen toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön on asettanut tavoitteeksi työnjaon kehittämisen sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla. Suunnitelmallinen työnjako lääkäreiden ja sairaanhoitajien vastaanotto toiminnan välillä parantaa asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia, nopeaa potilaan tilan arviointia sekä lääkäreiden ja hoitajien työajan tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan käytön.

Nykyisen lainsäädännön mukaan sairaanhoitajan oikeus rajattuun lääkkeenmääräämiseen rajoittuu kunnalliseen terveyskeskukseen ja sairaanhoitopiirin yhteispäivystykseen. Näemme tarpeellisena laajentaa toimintaa kunnan ja kuntayhtymän järjestämisvastuulle kuuluviin perusterveydenhuollon muihin avohoidon ja erikoissairaanhoidon avohoidon palveluihin.

Rajatun lääkkeenmääräämisen edellytykset

Rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyden saaminen edellyttää 45 opintopisteen laajuisia korkeakouluopintoja (tautioppi, kliininen lääketiede, kliininen hoitotyö, farmakologia, reseptioppi). Koulutusta säännellään valtioneuvoston asetuksella (1089/2010). Koulutukseen kuuluu teoriaopintojen lisäksi potilaan hoidontarpeen arviointia, hoitotyön ja oireenmukaisen hoidon toteuttaminen sekä hoidon vaikutusten seuranta ja arviointi. Osaaminen varmistetaan osaamisen kirjallisella kokeella ja näytöllä, jonka arviointiin osallistuu ohjaava lääkäri.

Koulutukseen otettavalla tulee olla vähintään kolmen vuoden käytännön työkokemus, sillä tehtäväalueella, jolla hän tulee lääkettä määräämään. Lääkkeen määrääminen edellyttää aina vastaavan lääkärin kirjallista määräystä siinä terveyskeskuksessa, johon sairaanhoitaja on palvelussuhteessa.

Rajatun lääkkeenmääräämisen omaavat hoitajat työskentelevät nykyisin perusterveydenhuollon ajanvarauspoliklinikalla sekä yhteispäivystyksessä. Oikeuden omaava sairaanhoitaja saa määrätä lääkkeitä vain henkilölle, jonka lääkityksen tarpeesta hän on varmistunut omalla tutkimuksellaan tai muulla luotettavalla tavalla. Rajatussa lääkkeenmääräämisessä on määritelty lääkkeet, joita saa jatkaa ja joita saa aloittaa. Sairaanhoitajan on lääkettä määrätessä noudatettava potilaan kirjallista hoitosuunnitelmaa ja terveydenhuollon toimintayksikön kansallisiin hoitosuosituksiin perustuvia ohjeita. Sairaanhoitajien lääkkeenmäärääminen on todettu sekä kansallisesti että kansainvälisesti turvalliseksi ja laadukkaaksi.

Tehyn vaatimukset rajatun lääkkeenmääräämisen onnistumiseksi

Organisaatioiden pitää sitoutua rajatun lääkkeenmääräämistoiminnan kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Työpaikoille on rakennettava selkeät toimintamallit siitä, miten potilaat ohjautuvat sairaanhoitajien vastaanotolle. Tarkoituksenmukaiset hoitopolut parantavat potilaan hoitoon pääsyä ja alentavat osaltaan hoidon kustannuksia.

Lääkkeitä määrävien sairaanhoitajien määrän lisääminen organisaatiossa vakiinnuttaa vastaanottotoimintaa ja parantaa sairaanhoitajien ammatillista kehittymistä lääkkeenmäärääjinä. Sairanhoitajien rajatun lääkkeenmääräämisen systemaattinen käyttö lisää heidän työkokemustaan lääkkeenmääräämisessä. Kokemuksen myötä itsenäisempi työskentely lisääntyy, vastaanottoajat lyhenevät ja tehostuvat. Tehtäväjaon optimointi eri terveydenhuollon osaajien kesken tuo mahdollisia kustannussäästöjä terveydenhuollossa.

Sairanhoitajan rajattu lääkkeenmäärääminen perustuu potilaan kirjalliseen hoitosuunnitelmaan. Käytännön kokemuksen mukaan rajattua lääkkeenmääräämistä voidaan lisätä, jos potilaan hoitosuunnitelmien tekoa tehostetaan. STM:n arviointityöryhmän raportin mukaan potilaat ovat olleet erittäin tyytyväisiä saamaansa hoitoon (nopeampi hoitoon pääsy, laadukas hoito ja hyvä ohjaus). Potilaan sitoutuminen hoitoon on todettu paranevan, koska rajatun lääkkeenmääräämisen omaavat sairaanhoitajat ovat antaneet hyvää neuvontaa ja ohjausta potilaille.

Rajatun lääkkeenmääräämisen koulutuksen sisältö pitää säilyä nykyisellään. Vaativa koulutuskokonaisuus antaa sairaanhoitajille pätevyyden suorittaa itsenäistä vastaanottotoimintaa. Rajattu lääkkeenmääräämiskoulutus maksaa koulutukseen osallistuvalla noin 5000 €. Koulutusta ei tällä hetkellä tueta valtion toimesta. Koulutuksen tuoma lisäpätevyys on tärkeä resurssi työnantajalle. Työnantajan kanssa pitää sopia koulutukseen osallistumisen kustannuksista ja tehtävän vaativuuden vaikutuksista sairaanhoitajan palkkaukseen.

Rajatun lääkkeenmääräämiskoulutuksen rahoitus tulee saada kestäväälle pohjalle. Siihen tarvitaan valtion tukemaa erillisrahoitusta kuten lääkäreiden erikoistumiskoulutuksessa. Rahoituksen varmistaminen mahdollistaa rajatun lääkkeenmääräämisen vakiinnuttaminen organisaatioissamme ja näin lisää kustannussäästöjä.

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja: Kaija Ojanperä, Työympäristöasiantuntija. kaija.ojanpera@tehy.fi